

Reality Check

STUDIEHANDLEDNING

PORRENS VERKLIGHET

Studiematerialet – Porrens Verklighet

Bakgrund

Vi lever i en värld som i allt större omfattning formas av pornografin och är central i en värld där omfattningen av killars och mäns sexualiserade våld mot flickor och kvinnor uppnår epidemiska proportioner. Den globala industrin som producerar pornografi har skapats och ägs av män, där män är målgrupp. Den har uppskattats att i en nära framtid omsätta 100 miljarder US dollar. FN uppskattade 2009 att industrin bakom dokumenterade övergrepp på barn gör en vinst på 20 miljarder US dollar. Av alla nedladdningar på internet relateras 35% till pornografi. Denna i stort sett oreglerade industri har invaderat privata såväl som offentliga arenor i en takt som innebär ett mycket allvarligt hot mot kvinnors och barns rättigheter.

Pornografin är intimt kopplad till människohandel och prostitution och profiterar på att cyniskt exploatera och utnyttja, framför allt unga, flickor och kvinnor som varit utsatta för olika former av sexualiserat våld, är marginaliserade och socioekonomiskt utsatta, till en industri där de skall förnedras, avhumaniseras och bli utsatta för mer sexualiserat våld. Den påverkan som pornografin har på vår samhällskultur leder till en allt grövre sexism som ökar en fysisk, sexualiserad, psykisk, ekonomisk och emotionell grymhet mot kvinnor och barn. Därför är pornografin en mycket allvarlig utmaning av allt jämställdhetspolitiskt arbete.

Sverige har sex nationella jämställdhetsmål, där det sjätte delmålet är; ”Mäns våld mot kvinnor skall upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.” Inom ramen för det målet adresseras vikten av att motverka pornografin, där det står att delmålet har ett särskilt fokus på att ”...motverka kommersialisering och exploatering av kvinnokroppen, i medier, **pornografi** och reklam som syftar till att reproducera föreställningar om kvinnors underordning.”

I den 10-åriga Nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor som lanserades 2017, adresseras arbetet för att motverka pornografin. Där står det att strategin skall tillämpas på ”...alla former av fysiskt, psykiskt och sexuellt våld och hot om våld som riktas mot kvinnor och flickor,...”, vilket innefattar ”...kommersialisering och exploatering av kvinnokroppen i reklam, medier och **pornografi**...”. Idag har därför våra myndigheter och kommuner inom ramen för sitt jämställdhetspolitiska arbete en skyldighet att adressera och motverka pornografin i sina verksamhetsuppdrag.

Studiematerialet

Utvecklingen av studiematerialet har gjorts inom ramen av Talitas Allmänna Arvsfondsprojekt Reality Check i samarbete med NBV.

Talita är en ideell organisation som erbjuder en väg ut ur prostitution, pornografi och människohandel för sexuella ändamål och in i ett helt nytt liv. De arbetar förebyggande, uppsökande och rehabiliterande.

Reality Check är ett våldsförebyggande projekt med syftet att främja ungas sexuella hälsa och förebygga mäns våld mot kvinnor och barn. Reality Check har därför utvecklat olika former av metodmaterial som vuxna kan använda för att tillsammans med barn och unga utveckla både kunskap om och handlingsalternativ med målet att kunna hantera samt motverka porrens negativa konsekvenser.

Inom ramen för vårt arbete erbjuder vi även olika former av kunskapsutvecklande insatser, med fokus på att förstå och inspirera till handling i syfte att motverka pornografins skadeverkningar och skapa förutsättningar för en sexualitet grundad på ömsesidighet och respekt.

Detta är bakgrunden till samarbetet mellan Talita/Reality Check och NBV i utvecklingen av studiematerialet Porrens verklighet, som ett metodmaterial för NBV:s folkbildande studiecirkelverksamhet.

Studiecirkelmaterialet är uppdelat i tre delar; konsumtion, produktion och kultur. Tre olika områden som har ett eget specifikt fokus, där varje del innehåller fyra olika övningar. Materialets tre delar är nära kopplade med varandra, men det blir enklare att nå en förståelse av både delarna och helheten om de skiljs åt och får ett eget fokus i studiecirkeln. Utgångspunkten i materialet är den sammanställning vi kallar, 10 Myter om porr, som blev en produkt av vår nationella och internationella kunskapsinventering av forskning och praktik.

Övergripande syfte

Syfte med hela studiecirkeln är att ge en grundläggande kunskap om

- vad pornografi är
- innehållet i pornografin
- vilka skadeverkningar pornografin har på de som konsumerar såväl som de som medverkar och utnyttjas av porrindustrin
- på vilket sätt pornografin har inflytande över och påverkar vår kultur

Studiecirkel

Studiecirkeln är en demokratisk arbetsform där deltagarna tillsammans lär sig mer om ett ämne de är intresserade av.

Genom gemensamma reflektioner och diskussioner ökar hela gruppens samlade kunskap. De frågeställningar som finns i studiematerialet/studieplanen ska stimulera till diskussioner och samtal, men naturligtvis kan ni också diskutera andra frågor som kommer upp i gruppen.

För att räknas som studiecirkel ska ni:

- vara minst tre deltagare och max 20, varje deltagare ska delta på minst tre träffar och på minst en av de tre första träffarna
- träffas en till tre gånger per vecka, men det går också att till exempel träffas en gång per månad
- arbeta en till fyra studietimmar per träff, en studietimme är 45 min
- träffas minst tre gånger och totalt minst nio studietimmar

Studiecirkelledarens roll

En viktig uppgift som cirkelledare är att se till att diskussionen hänger ihop med gruppens behov och målsättningen med cirkeln.

De samtal ni kommer att föra styrs av era behov. Vissa frågor och övningar kan kännas viktigare än andra och kommer att ta längre tid. Andra frågor kanske leder till angelägna stickspår som ni vill ägna tid åt.

En annan viktig uppgift för cirkelledaren är att vara uppmärksam på att olika synpunkter kommer fram och att alla får komma till tals. När en grupp samlas för att söka nya kunskaper bör alla känna att de synpunkter man har tas tillvara och att de frågor man har kommer upp i gruppen. En del grupper fungerar nästan "av sig själva", men många grupper kan behöva stöd för att diskussionerna ska komma framåt och för att inte några ska dominera.

Det är också du som studiecirkelledare som håller kontakten med NBV.

Vill du veta mera om att vara cirkelledare så har NBV ett utbildningsprogram där den första delen handlar om din roll som ledare. Mer information om utbildningarna får du via ditt NBV-kontor.

Kontaktuppgifter till NBV finns på hemsidan www.nbv.se

Innan studiecirkeln

Inled med att berätta för deltagarna om att det i slutet på deras studieplan, finns information om olika former av stödinsatser. Du kan ta stöd av nedanstående text;

Vi vet att det är många som har egna erfarenheter av eller känner någon som har blivit utsatt för olika former av våld, där sexualiserat våld, många gånger inspirerat av pornografi, är vanligt.

Forskning visar också att konsumtion av pornografi påverkar relationer bl a genom orealistiska och skadliga förväntningar på sexpartners både vad gäller utseende och beteende, samt att det bryter ner människors möjligheter till meningsfulla och intima relationer.

Både unga och vuxna brukar ha väldigt svårt att öppna upp och berätta om liknande erfarenheter, därför finns några organisationers kontaktuppgifter angivna i studieplanen, där det finns möjligheter att få olika former av stödinsatser, beroende på behov.

Kvinnofridslinjen

www.kvinnofridslinjen.se – en nationell stödtelefon för utsatta för fysiskt, psykiskt och sexualiserat våld som också ger råd och stöd till de våldsutsattas anhöriga eller vänner. Tel: 020-50 50 50.

Kvinno-, tjej-, ungdoms- och transjourer

www.unizon.se/hitta-jour – här kan man hitta kontaktuppgifter till kvinno-, tjej-, ungdoms- och transjourer runt om i Sverige.

Ungarelationer.se

www.ungarelationer.se – ger stöd och information till ungdomar under 20 år som blir utsatta i sin relation, är kompisar till någon som blir det, eller är de som utsätter.

Tjejjouren.se

www.tjejjouren.se – vänder sig främst till alla som identifierar sig som tjej, i åldrarna 12-20, men också till anhöriga till unga tjejer eller till de som är nyfikna på tjejjoursrörelsen.

SNAF

www.snaf.se – står för Sexualkunskapen ni aldrig fick, och riktar sig till unga kvinnor och icke-binära som tycker att det är jobbigt att prata om sex och sexualitet men vill gärna prata med någon om det.

Killfrågor

www.killfragor.se – en anonym chatt för ungdomar.

Preventell

www.preventell.se – hjälplinjen vid oönskad sexualitet, sexmissbruk och sexuella problem. Tel: 020 66 77 88.

Bris

www.bris.se – står för Barnens rätt i samhället, och stöttar barn i utsatta situationer, bl.a. genom hjälplinjen och chatt.

Brottsofferjouren

www.brottsofferjouren.se – en ideell organisation som ger stöd till brottsoffer, vittnen och anhöriga. Tel: 0200-21 20 19.

Modul 1:

PORRKONSUMTION

Del 1:

Myter om porrkonsumtion

– 45 minuter

Sverige är ett av de länder i världen som i störst omfattning använder internetsidor som förmedlar porr. Samtidigt är okunskapen om pornografins innehåll och skadeverkningar mycket stor. Det finns många myter om vad pornografi är och hur det påverkar oss som individer såväl som samhället i stort. Det är viktigt att tillsammans ges möjligheter att få reflektera över och tänka kritiskt kring de vanligaste myterna om pornografi.

A. VAD ÄR PORNOGRAFI? – 15 MINUTER

- ✓ Börja med att fråga deltagarna hur de skulle definiera pornografi. Finns det en whiteboardtavla eller ett blädderblock i rummet, kan någon av deltagarna skriva upp olika definitioner/nyckelord så att alla kan se dem.
- ✓ I nästa steg tittar ni närmare på ordets ursprung. Efter att deltagarna har delat med sig av sin förståelse av pornografi, be en av dem läsa upp följande definitioner:

- *Porne* kommer från det grekiska språket och betyder prostituerad, sexuell slav utan värde. Föreställningar om kvinnors sexualitet har historiskt kopplats samman med synd, skam och orenhet. Män har historiskt haft rätt till kvinnors liv, kropp och sexualitet.
- *Grafphein* i sin tur betyder skriva/rita/framställa.

Skriv gärna upp de två definitionerna på en whiteboardtavla/ett blädderblock.

- ✓ Sedan fråga deltagarna: Vad händer när man sätter ihop de två orden? Vad säger de orden om pornografins betydelse?
- ✓ Efter att deltagarna gett några svar, bekräfta gärna deras tankar och gör en slutsats om att ordet ”pornografi”, per definition, betyder att visa/framställa prostitution eller, med andra ord, dokumenterad prostitution.
- ✓ Avsluta med att tillsammans med deltagarna reflektera över de skillnader som finns mellan deras förståelse av begreppet ”pornografi” och den definition som utgår ifrån ordets ursprung. Det blir en bra brygga till nästa samtalsämne – myter om porrkonsumtion.

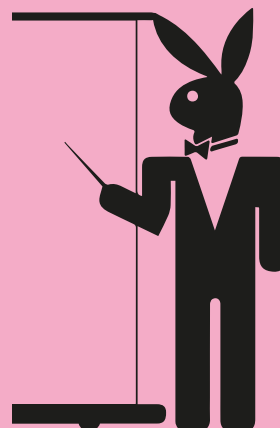
B. MYTER OM PORRKONSUMTION – 30 MINUTER

- ✓ Börja med att läsa upp påstående #1 för deltagarna och be dem gissa om detta är sant eller falskt:

PORR LÄR OSS OM SEX

myt

sanning

- ✓ Efter att alla deltagarna svarat på frågan be en av dem läsa upp följande text:

Sex kräver samtycke, respekt och jämställdhet. För att vi ska kunna njuta av sex ska vi inte utsättas själva eller utsätta andra för förnedring, tvång, diskriminering eller våld. Sådant som är vanligt i sex, som kyssar, kramar och komplimanger, visas nästan aldrig i porr. Porren visar istället nästan bara hur män gör illa kvinnor genom att utsätta dem för fysiskt och psykiskt våld samt förnedring.

Om du har sex med någon ska båda njuta, men i porr ser det ut som att du som kille inte ska respektera ett nej och att du som tjej ska gå med på vad som helst.

- ✓ Låt sedan deltagarna diskutera texten med hjälp av följande frågor:

- Vad är samtycke och varför är det viktigt i en relation?
- Vad är konsekvenserna av att porren inte visar kyssar, kramar, komplimanger, ömhet och omtanke?
- Med tanke på vad som står i texten, vad lär porren ut?

Använd dig gärna av följande fakta för att komplettera diskussionen och koppla den till den aktuella forskningen:

Porrens innehåll:

- ✓ 88 % av scener innehåller fysiskt våld
- ✓ 48 % av scener innehåller verbal aggression
- ✓ Kvinnor reagerar neutralt eller positivt på våld
- ✓ Innehållet är nästan alltid rasistiskt och sexistiskt

Porri innehåller ej:

- ✓ Samtycke
- ✓ Kondomer
- ✓ Dialog om risker kopplade till sexuella handlingar
- ✓ Närhet och intimitet

Vanliga handlingar i porren:

- ✓ Mannen spottar kvinnan i ansiktet
- ✓ Mannen stryper kvinnan
- ✓ Gagging = mannen trycker ner penis så långt i kvinnans hals att hon kvävs och kräks
- ✓ AtM (ass to mouth) = mannen penetrerar kvinnan analt och sedan direkt oralt
- ✓ Mannen slår kvinnan
- ✓ Skällsord riktade mot kvinnan = "slyna", "hora", "bitch" och liknande

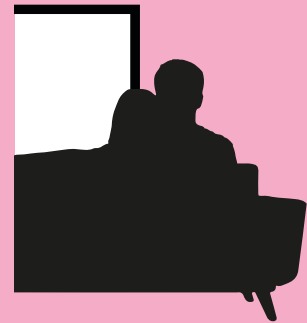
Källa: Bridges et al. (2011)

- ✓ Gå sedan vidare till nästa myt. Läs upp påstående #2 för deltagarna och be dem att gissa om detta är sant eller falskt:

ATT TITTA PÅ PORR PÅVERKAR RELATIONER

myt

sanning

- ✓ Efter att alla deltagarna svarat på frågan be en av dem läsa upp följande text:

Porri påverkar både våra förväntningar och syn på sex och relationer, och hur vi ska bete oss mot varandra när vi ska ha sex.

Hur påverkas tjejer?

Som tjej lär du dig av porren att din kropp är till för att killar ska tända på den. Du lär dig att nedsättande ord, förnedring och våldsamma handlingar är okej. Många tjejer påverkas också av sina partners porr tittande genom att de blir pressade att ställa upp på saker de sett i porr. Porri lär tjejer att forma sin kropp till något som killar tändar på: de ska vara smala, ha stora bröst, vara helt utan kroppshår, och ha små inre blygdläppar.

Hur påverkas killar?

Som kille lär du dig av porren att gå över tjejers gränser, att du inte behöver lyssna när din partner säger nej, och du har rätt att använda tjejers kroppar som du vill. En del killar som tittar på porr upplever att de får mindre sexlust och svårt att ha samlag eftersom de behöver se porr för att bli upphetsade. En del killar har begått brottsliga handlingar – som att köpa sex och begå övergrepp – för att de velat testa sådant de sett i porren. Killar matas också med en bild av att de ska ha stora, långa kukar samt att de ska kunna ha stånd hur länge som helst under sexet.

- ✓ Låt sedan deltagarna diskutera texten med hjälp av följande frågor:
 - Har ni någonsin hört någon prata om porrens påverkan på sex och relationer? Eller har ni funderat på det själva? I så fall stämmer de reflektionerna överens med vad som nämns i texten?
 - Varför påverkas killar och tjejer på olika sätt?
 - Vad blir konsekvenserna av att våld och förnedring betraktas som en del av sex och relationer?

Bekräfta deltagarnas reflektioner och komplettera gärna diskussionen med några anonyma berättelser av kvinnor och tjejer, tagna från ett Instagram-konto som heter *Porrens verklighet*:

”Min expojvkvän tjatade och tjatade och övertalade mig så småningom till att ställa upp på analsex fast jag egentligen inte ville. Han hävdade dessutom bestämt att han inte konsumerade porr. En dag hittade jag en massa porr i hans dator, alla porrfilmer skildrade analsex.”

”Ett ex till mig tyckte att det bästa som fanns var att penetrera mig när jag sov. Varje gång sa jag nej och hur jävla ont det gjorde. Hans svar var: ’sluta vara så jävla tråkig, alla tjejer gillar ju det, har du aldrig sett en porrfilm?’”

”Första gången jag och min dåvarande pojkvän hade sex sa han: ’du suger verkligen som en porrstjärna.’ De andra gångerna sa han: ’jag vill göra illa dig så jävla mycket.’ Allt är så snedvridet.”

Källa: @Porrensverklighet

Koppla gärna diskussionen till den aktuella forskningen på området:

Samband mellan porrkonsumtion och våldsutövande

- ✓ Meta-analys av 22 studier i 7 olika länder från 2016 tyder på starkt samband mellan porrkonsumtion och sexualiserad aggression
- ✓ Studie bland 4564 ungdomar i åldern 14–17 i Norge, England, Italien, Bulgarien och Cypern från 2016 visar att:
 - pojkarnas sannolikhet att begå sexuellt tvång och övergrepp ökar drastiskt med regelbunden konsumtion av pornografi
 - pojkar som regelbundet tittar på pornografi är betydligt mer benägna att ha negativa könsattityder
- ✓ Avsluta denna del med att be någon/några av deltagarna göra en kort sammanfattning av passet. Berätta för deltagarna om att ni kommer att fortsätta prata om frågor kring porrkonsumtion och dess konsekvenser genom att göra övningar och titta på en kort film under dagen/träffen

Del 2:

Övning: 'Vad är våld?'

- 45 minuter

Syftet med denna övning är att få deltagarna att reflektera över begrepp som många inte kopplar direkt till våld, men som ändå är pornografins essens och utgångspunkt för de som producerar porrfilmer.

A. INSTRUKTIONER – 5 MINUTER

- ✓ Dela upp gruppen i bikupor.
- ✓ Ge varje par ett blad med definitioner av våld och dess olika former:

"Våld är en handling riktad mot en person som genom denna handling skadar, smärtar eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från något som den vill".

Våldsformer brukar delas in i:

- ✓ Fysiskt våld – exempelvis örfilar, dra i håret, knuffa, hålla fast, sparkar, slag mot kroppen, stryptag m.m.
 - ✓ Psykiskt våld – hot, kontroll, kränkande och nedsättande ord. Här ingår även latent våld (att leva under risk för nytt våld).
 - ✓ Sexualiserat våld – påtvingade sexuella handlingar, våldtäkt.
 - ✓ Ekonomiskt våld – tvingas skriva under handlingar, får ej bestämma över egen ekonomi, etc.
 - ✓ Materiellt våld – förstöra inredning, dagböcker, foton med mera.
- ✓ Ge varje par ett blad med nedanstående ord/begrepp (ett begrepp per par):

NEDVÄRDERA	KRÄNKA	FÖRNEDRA
OBJEKTIFIERA	AVHUMANISERA	NORMALISERA

A photograph of a person's back, showing a tattoo. The tattoo consists of three lines of text in a bold, cursive font. The background is a solid, light blue color.

Love
Shouldn't
Hurt

- ✓ Be deltagarna göra följande:
 - *Reflektera i bikupor OM begreppen de fått gå att koppla till våld och föra en dialog med varandra om HUR de i så fall kan göra det.*
 - *Skriva ner deras resonemang och argument för att kunna redovisa och förklara dem för de andra deltagarna, även om de anser att just deras begrepp INTE går att koppla till våld.*

- ✓ Fråga om alla har förstått instruktionerna och ge deltagarna 15 minuter för att genomföra uppgiften.

B. GRUPPARBETE – 15 MINUTER

C. REDOVISNING OCH GEMENSAM DISKUSSION – 15 MINUTER

Varje grupp får redovisa hur de kopplar eller inte kopplar sitt begrepp till våld. Ställ gärna följdfrågor till varje grupp samt fråga de andra deltagarna om de håller med om de argument som presenteras.

D. AVSLUTNING – 10 MINUTER

- ✓ Efter att alla grupper redovisat sina exempel, bygg vidare på deltagarnas egna resonemang och argumentation om hur begreppen kan eller inte kan kopplas till våld. Förbered gärna egna exempel på hur varje begrepp kan kopplas till våld.
- ✓ Poängtera att pornografins verklighet bygger på dessa begrepp.
- ✓ Avsluta med att uppmuntra deltagarna att vara kritiska och reflekterande kring sitt eget och andras beteende för att kunna ta avstånd från våld och våldsamma handlingar. Genom att ta avstånd från porr bidrar man till en minskning av mäns våld mot kvinnor.

Del 3:

Att välja bort porren

(film om porrkonsumtion) - 45 minuter

Syftet med denna del är att ge deltagarna en konkret bild på konsekvenser av porrkonsumtion och vad det innebär att göra ett aktivt val mot pornografi, samt att få deltagarna att reflektera över porrkonsumtionens skadeverkningar på individ- och samhällsnivå.

A. INLEDNING OCH QUIZ – 15 MINUTER

- ✓ Börja med ett kort quiz om ungas porrkonsumtion. Dela ut quizet till deltagarna. Be en deltagare i taget läsa upp en fråga samt tillhörande svarsalternativ, och resten av gruppen får därefter gissa vilket av de svarsalternativen som är korrekt.

Fråga 1 Vilken andel killar i 16-års ålder har någonsin tittat på porr?

1. 50 %
- X.** 78 %
2. 100 %

Rätt svar: *vid 16-års ålder har i princip alla killar och drygt hälften av tjejer exponerats för pornografi (källa: Mattebo et al., 2014)*

Fråga 2 Hur ofta konsumerar en tredjedel av 18-åriga killar porr i Sverige?

1. en gång i veckan
- X.** varje dag
2. 3 gånger per vecka

Rätt svar: *vid 18-års ålder konsumerar 1 av 4 (26 %) killar porr varje dag (källa: Donevan et al., forthcoming)*

Fråga 3 Vilken andel barn i 12-års ålder har någonsin blivit exponerade för/tittat på porr?

1. 90 %
- X.** 30 %
2. 10 %

Rätt svar: *en tredjedel av barn i 12-års ålder har någon gång blivit exponerade för/tittat på porr (källa: Culture Reframed)*

Efter att alla har svarat, ge deltagarna det korrekta alternativet. På ett sådant sätt går ni tillsammans igenom hela quizet.

B. REALITY CHECKS FILM: PORRKONSUMTION – 25 MINUTER

- ✓ Visa filmen om porrkonsumtion för deltagarna. Innan du sätter igång filmen poängtera gärna att den handlar om en kille som heter Daniel vars pappa producerade pornografi i Sverige och om Daniels erfarenheter av porrkonsumtion.
- ✓ Inled sedan ett samtal med deltagarna kring filmens innehåll. Använd dig gärna av följande frågor:
 - Vad är filmens budskap?
 - Känns erfarenheter som Daniel pratar om i filmen bekanta för er? I så fall på vilket sätt?
 - Daniel säger att han behöver aktivt välja bort porren varje dag. Vad tror ni han menar med det?

- Hur hör #METOO och porrkonsumtion ihop?
- Varför är det viktigt att förstå hur ens egen porrkonsumtion bidrar till utveckling av porrindustrin?

C. AVSLUTNING – 5 MINUTER

- ✓ Avsluta med att bekräfta deltagarnas tankar och reflektioner kring filmens innehåll och porrkonsumtions skadeverkningar i stort. Poängtera gärna att trots att Daniel växte upp i porrbranschen är hans erfarenheter av porrkonsumtion inte unika. Precis som statistiken visar så är det många ungdomars liv och sexuella hälsa som påverkats av pornografi.
- ✓ Uppmuntra deltagarna att fortsätta reflektera över porrkonsumtion och dess påverkan på hur vi förstår våld och sex i dagens samhälle.

Del 4:

Övning: *'Porrinspiration*

- 45 minuter

Syftet med denna övning är att ge deltagarna möjlighet att med hjälp av konkreta exempel reflektera över hur porrkonsumtion påverkar förväntningar på oss själva, på våra partners och relationer.

A. INSTRUKTIONER – 5 MINUTER

- ✓ Dela upp gruppen i två mindre grupper.
- ✓ Skriv ut texterna om Eric och Alma. Låt grupp 1 få texten om Eric och grupp 2 texten om Alma.
- ✓ Be deltagarna läsa Erics och Almas berättelser samt följa de skriftliga instruktionerna som de finner på samma blad, för att avsluta berättelserna.
- ✓ Deltagarna får gärna formulera berättelsernas avslutning i skriftlig form!
- ✓ Fråga om alla har förstått uppgiften och ge dem 15 minuter för att avsluta berättelserna.

ERIC

Eric's partner har blivit inspirerad av porren och vill testa nya sätt att ha sex på. För Eric känns det inte alls roligt – de grejer hans partner inspirerats av, ser rätt smärtsamma ut. Eric tycker att sex ska vara trevligt för båda parter och vill därför inte prova de nya grejerna. Men Eric's partner ger inte upp, fortsätter tjata, visar ännu mer porr för Eric och uppmuntrar Eric att 'slappna av och sluta vara tråkig'.

Vad händer sedan?

Alternativ A: Eric ställer upp på sex som är inspirerat av porren.

Alternativ B: Eric ställer inte upp på sex som är inspirerat av porren.

Instruktioner:

1. Diskutera båda alternativen. Vad skulle Eric och hans partner göra och/eller säga om Eric ställer upp på sex inspirerat av porren som hans partner tittar på? Vad skulle Eric göra och/eller säga för att undvika att testa grejer som visas i porren?
2. Vad finns det för risker/nackdelar och fördelar med de alternativ som ni diskuterar?
3. Som grupp välj det alternativ som ni tycker är bäst för Eric och förbered er för att redovisa för resten av gruppen varför ni valde just detta alternativ.

ALMA

Alma tycker verkligen om sin pojkvän Danne. Han är snäll, rolig och väldigt fin. Hon har träffat en hel del pojkar som behandlar sina flickvänner illa, särskilt framför sina killkompisar, men Danne är annorlunda. Han har alltid varit respektfull mot Alma.

Alma och Danne har haft sex i två månader. De båda har haft relationer förut, men ingen av dem hade haft sex tidigare. Det är nytt och spännande, men Alma upplever att det är svårt att kommunicera om vad som händer under sexet och hur det känns. Ibland känns det väldigt bra och skönt för henne, men ibland känns det inte alls bra. Det finns en sak som Alma verkligen inte gillar – just innan Danne ska komma slutar han bry sig om henne, han kollar inte av hur det känns för henne utan byter position för att spruta på henne. Alma vet att det är just det män gör i porren, men hon förstår inte varför Danne, som annars är så fin och omtänksam, väljer att göra så som de gör. Det känns inte bra för henne – det får henne att känna sig utnyttjad. Alma är osäker på om och hur hon skulle kunna prata om det med Danne. Det som hon däremot är säker på är att hans beteende gör så att hon blir avtänd och inte vill ha sex med honom.

Vad händer sedan?

Alternativ A: Alma säger ingenting till Danne om hur det känns för henne när de har sex.

Alternativ B: Alma berättar för Danne om sina känslor.

Instruktioner:

1. Diskutera båda alternativen. Vad skulle Alma och Danne göra och/eller säga om Alma inte berättar om sina känslor för Danne? Vad skulle de göra och/eller säga om hon öppnar upp för honom om hur det känns under sexet?
2. Vad finns det för risker/nackdelar och fördelar med de alternativ som ni diskuterar?
3. Som grupp välj det alternativ som ni tycker är bäst för Alma och förbered er för att redovisa för resten av gruppen förvarför ni valde just detta alternativ.

B. GRUPPARBETE – 15 MINUTER

C. REDOVISNING OCH GEMENSAM DISKUSSION – 15 MINUTER

Varje grupp får läsa upp avslutningar på sin berättelse. Efter att båda grupperna fått redovisa sina berättelser ställ gärna några följdfrågor, t.ex. varför deltagarna valde just sådana sätt att avsluta berättelserna.

D. AVSLUTNING – 10 MINUTER

- ✓ Be någon/några av deltagarna göra en kort sammanfattning av alla tankar och resonemang. Poängtera att Erics och Almas historier inte är unika, utan bekräftar den forskning som finns kring porrkonsumtion idag – att porren skapar orealistiska och även skadliga förväntningar på oss själva och våra sexpartners, både när det gäller utseende och sexuellt beteende, samt generellt försämrar kvalitet på kärleksrelationer.
 - ✓ Uppmuntra deltagarna att alltid reflektera över och vara kritiska mot de kroppsideal, normer och beteenden som förmedlas i porren. Lyft också vikten av att ha en dialog och lyssna på varandra i en relation och när man har sex – på så sätt lär man sig mer om vad som ens partner gillar/inte gillar, vill/inte vill.
-

Modul 2:

PORRPRODUKTION

Del 1:

Myter om porrkonsumtion

- 45 minuter

Både i Sverige och i andra länder brukar samtal och samhällsdebatt om pornografi främst handla om hur porrtittande påverkar de som konsumerar pornografi, nämligen om hur porrkonsumtionen påverkar deras sexuella hälsa, relationer och deras förväntningar på sig själva och sina partners. Det som missas då är en kritisk analys av porrproduktionens omständigheter och dess påverkan på människorna som befinner sig i industrin. Att titta närmare på det som är "bakom" skärmen är dock oerhört viktigt för att kunna få hela bilden av porrens verklighet och skadeverkningar.

Syftet med detta studiecirkelmateriel är att deltagarna får reflektera över hur porrens verklighet ser ut för de som medverkar i porrproduktion, framför allt för kvinnor och tjejer. Med hjälp av praktiska exempel och texter får deltagarna gå igenom de vanligaste myterna om porrpindustrin, och bit för bit skala av dem.

A. DEN STORA INDUSTRIEN – 15 MINUTER

- ✓ Börja med att läsa upp påstående #1 för deltagarna och be dem gissa om detta är sant eller falskt:

**JAG TITTAR PÅ PORR FÖR ATT JAG
VILL OCH DET BERÖR BARA MIG**

myt

sanning

- ✓ Efter att alla deltagarna svarat på frågan be en av dem läsa upp följande text:

Det finns en global industri som vill att du ska titta på porr utan att ifrågasätta den, och tycka att porr är bara din privatsak. De vill inte att du ska se att kvinnor skadas i porrindustrin och att porren påverkar dina relationer och ditt sexliv om du tittar.

Varför? För att de tjänar pengar och ju fler som tittar desto mer tjänar de. Pengarna kommer bland annat från annonser, så det spelar ingen roll om sidan du är inne på är gratis eller inte.

Statistik visar att ca 35% av allt som laddas ner på Internet idag är relaterat till porr. Porrindustrin domineras av företaget Mindgeek. Företaget äger nästan alla stora porrsajter och den porr som produceras för nätet, så de har nästan monopol. Företaget vill få det att se ut som att det är ett vanligt it-bolag, men de tjänar sina pengar på porr.

- ✓ Låt sedan deltagarna diskutera texten med hjälp av följande frågor:
- Vilka kanaler och verktyg brukar stora industrier använda för att påverka våra val och beteenden?
 - Varför positionerar/presenterar sig Mindgeek som ett vanligt it-bolag som inte har med porr att göra?
 - Vad blir konsekvenserna av att en så stor del av internettrafiken är porrelaterad?

Bekräfta deltagarnas reflektioner och ställ följdfrågor om det behövs.

B. FANTASI VS VERKLIGHET – 15 MINUTER

- ✓ Gå vidare till nästa myt. Läs upp påstående #2 för deltagarna och be dem gissa om detta är sant eller falskt:

PORR ÄR BARA FANTASI

myt

sanning

- ✓ Efter att alla deltagarna svarat på frågan be en av dem läsa upp följande text:

Fantasi finns i hjärnan, men porr är på riktigt med verkliga människor. Kvinnorna i porren kommer ofta från en mycket svår livssituation. De är unga och har många gånger redan blivit utsatta för sexualiserat våld, många av dem är fattiga och kommer från särskilt utsatta samhällsgrupper som diskrimineras och behandlas illa.

I porren blir kvinnorna slagna och förnedrade på riktigt, de får ofta allvarliga fysiska och psykiska skador. Det enda som är fantasi i porren är att kvinnorna skulle njuta av det de utsätts för. Allt annat som visas i porren är verklighet.

- ✓ Låt sedan deltagarna diskutera texten med hjälp av följande frågor:
- Vad är skillnader mellan fantasi och verklighet?
 - På vilket sätt är att se sexuella handlingar i en teveserie annorlunda från att se sexuella handlingar i pornografi?
 - Varför är det viktigt att veta att det som visas i porren händer på riktigt?
 - Tror ni det är lätt eller svårt för unga tjejer att hamna i porren? Varför är det lätt/svårt?

Använd dig gärna av följande citat från kvinnor och tjejer som befinner sig i porrindustrin i Sverige för att bekräfta deltagarnas resonemang och illustrera diskussionen:

”Den största anledningen är ju pengar. Jag hade en pojkvän som drog på mig väldigt mycket lån och skulder. Och jag tror att det var det som gjorde att jag började jobba på en strippklubb. Jag tänkte att man tjänar mycket och snabba pengar.”

”Jag tror det är ganska många som kämpar väldigt mycket på insidan och inte vill visa det utåt för att de kanske vill vara starkare än vad de kanske är för stunden. Det kan ta på deras psyke, och de kanske inte vill göra vad de håller på med egentligen utan bara gör det av någon anledning som de kanske har inbillat sig i huvudet. Eller någon som har sagt till dem att det är så det ska gå till. Eller det kanske är deras enda väg att få pengar, och sådana saker.”

”Jag tror att många vill ur det här, men man känner att man inte vågar. Alla bilder finns uppe för hela världen att se och att man måste stå till svars för det senare i livet.”

Källa: Talitas rapport - Syns man inte, finns man inte, 2019

C. Porr och prostitution – 15 minuter

- ✓ Gå vidare till dagens sista myt. Läs upp påstående #3 för deltagarna och be dem gissa om detta är sant eller falskt:

PORR ÄR DET SAMMA SOM PROSTITUTION

myt

sanning

- ✓ Efter att alla deltagarna svarat på frågan be en av dem läsa upp följande text:

Porr är i princip samma sak som prostitution, skillnaden är bara att det finns en kamera i rummet.

Många kvinnor som syns i porr utnyttjas också i prostitution, eller kommer att bli det senare. Det händer också att porr spelas in när en man köper en kvinnas kropp i prostitution.

Kvinnor i porren har också mycket annat gemensamt med kvinnor i prostitution, till exempel att de ofta utsatts för sexuella övergrepp under uppväxten. De är oftast unga och har många gånger blivit tvungna att börja i industrin på grund av att de är fattiga och utsatta.

Kvinnor med erfarenhet av porrindustrin talar om hur de övergrepp de varit med om i porrfilmerna finns för alltid, att de aldrig kan tas bort från internet. Vem som helst kan när som helst råka se dessa bilder eller filmer.

- ✓ Låt sedan deltagarna diskutera texten med hjälp av följande frågor:
 - Vet ni att det är olagligt att köpa sex i Sverige? Om porr och prostitution är så lika, vad tycker ni om att porren är laglig?
 - Många kvinnor, som hamnar i pornografi och prostitution, har varit utsatta för sexualiserat våld och övergrepp tidigare i livet, t.ex. i barndomen. Hur tror ni man skulle kunna förklara det sambandet?
 - Hur hör porrkonsumtion och sexköp ihop och varför?

Bekräfta deltagarnas reflektioner och koppla diskussionen till forskning och fakta:

Kvinnor i porrproduktion och prostitution delar samma bakgrund:

- låg ålder av debut inom sexindustrin
En studie bland 854 personer i prostitution (som även hade erfarenheter av pornografi) i nio länder visade att 47 % av dem personerna hade inlett sin bana inom sexindustrin innan de fyllde 18 år. Andra studier har visat liknande resultat.
- ekonomisk sårbarhet/fattigdom
- tidigare utsatthet för sexualiserat våld
Studier visar att mellan 60–90% av de personer som utnyttjas i sexindustrin (beroende på typ av studie) har utsatts för sexuella övergrepp under barndomen.
- psykisk ohälsa

Kvinnor i prostitution utnyttjas också i porrproduktion.

En studie bland 854 prostituerade personer (flest kvinnor) – inklusive kvinnor med erfarenheter av pornografi – i nio länder visar att av de kvinnor som hade erfarenhet av att filmas för pornografi, hade betydligt allvarligare symptom av post-traumatisk stress, än övriga kvinnor med erfarenhet från prostitution..

Källor: Farley et al. (2007), Talitas rapport - Syns man inte, finns man inte, 2019

- allt yngre killar köper sex
- det blir allt vanligare att män köper sex i grupper
- kvinnor i prostitution berättar ofta om att porr fungerar som inspirationskälla för sexköpare

Källor: "Vi måste prata mer om sexköparna", SVT, Fråga Doktorn (2017)
Unizons rapport Porr och prostitution

- ✓ Avsluta denna del med att be någon/några av deltagarna göra en kort sammanfattning av passet. Berätta för deltagarna om att ni kommer att fortsätta prata om frågor kring porrproduktions insida samt dess kopplingar till prostitution genom att göra övningar och titta på en kort film under dagen.

Del 2:

Övning: 'Vem är kvinnan i porren?'

- 45 minuter

Syftet med denna övning är att ge deltagarna möjlighet att prata om kvinnor som befinner sig "på andra sidan skärmen" samt reflektera över faktorer som ledde till att kvinnorna hamnade i porrindustrin.

A. INSTRUKTIONER - 5 MINUTER

- ✓ Dela upp gruppen i bikupor.
- ✓ Ge varje par ett blad med olika ord som beskriver kvinnor i porrindustrin:

Hur är hon som person?	Hur ser hon ut?	Vad har hon för bakgrund?	Varför medverkar hon i porren?	Har hon nära relationer/familj?
Glad	Plastikopererad	Kommer från en stor stad	Har stora skulder	Har barn
Dum	Smal	Har varit mobbad i skolan	Gillar sex	Föräldralös
Ambitiös	Vältränad	Kommer från en kärleksfull familj	Vill ha bekräftelse	Är gift
Snuskig	Stora bröst	Tar droger	Drömmer om att bli modell eller skådespelerska	Bor fortfarande med sina föräldrar
Smart	Snygg	Kommer från ett fattigt land	Vill bli rik	Singel

- ✓ Be deltagarna göra följande:
 - Välja minst 5 ord för att med hjälp av dem beskriva en kvinna som befinner sig i porrindustrin, hennes bakgrund och historia.
 - Skriva ihop en kort text som sedan ska redovisas inför stora gruppen.
- ✓ Fråga om alla har förstått instruktionerna och ge deltagarna 15 minuter för att genomföra uppgiften.

B. GRUPPARBETE – 15 MINUTER

C. REDOVISNING – 15 MINUTER

- ✓ Låt varje par läsa upp texter som de skrivit ihop.
- ✓ Ställ sedan följdfrågor till deltagarna, t.ex. varför de valde just de orden. I samband med det be deltagarna resonera kring varför deras texter är lika/olika.

D. AVSLUTNING – 10 MINUTER

- ✓ Be någon/några av deltagarna göra en kort sammanfattning av alla tankar och resonemang.
- ✓ Avsluta med poängen att det inte är en slump, utan ett mycket medvetet val av porrindustrins företrädare, vilka kvinnor som rekryteras, lockas och tvingas in i denna verklighet. Med andra ord blir porren motsatsen till sexuell frigörelse för kvinnor, som innebär ett stärkande av kvinnors kroppsliga integritet och fokus på kvinnors sexuella njutning och lust.

Del 3:

Porrens sanna ansikte

Film om porrproduktion - 45 minuter

Syftet med denna del är att visa för deltagarna hur porrindustrins insida ser ut och med hjälp av konkreta exempel och historier ge deltagarna möjlighet att reflektera över hur människor som medverkar i porrproduktion påverkas av industrin.

A. INLEDNING OCH QUIZ – 15 MINUTER

- ✓ Börja mer ett kort quiz om porrindustrins omfattning och konsekvenser.
- ✓ Dela ut quizet till deltagarna. Be en deltagare i taget läsa upp en fråga samt tillhörande svarsalternativ, och resten av gruppen får därefter gissa vilket av de svarsalternativen är korrekt.

Fråga 1. Hur gammal var den yngsta sexköparen som fångats av polisen i Stockholm under de senaste åren?

1. 18 år
- X. 13 år
2. 15 år

Rätt svar: *den yngsta sexköparen som fångats av polisen i Stockholm var 15 år gammal (källa: f.d. chef av Prostitutionsgruppen i Stockholm, Simon Häggström)*

Fråga 2. Hur många besökare har en av världens största porrsidor dagligen?

1. 64 miljoner per dygn
- X.** 860 000 per dygn
2. 2 miljoner per dygn

Rätt svar: *cirka 64 miljoner människor besöker en av världens största porrsidor dagligen (källa: Pornhubs årliga statistik, 2018)*

Fråga 3. Andel kvinnor i prostitution som också utnyttjas i pornografi?

1. 49 %
- X.** 75 %
2. 15 %

Rätt svar: *en studie bland 854 prostituerade personer (mest kvinnor) i nio länder visar att 49 % kvinnor i prostitution också utnyttjades i pornografi*

(källa: Farley et al., 2007)...

Efter att alla har svarat, ge deltagarna det korrekta alternativet. På ett sådant sätt går ni tillsammans igenom hela quizet.

B. REALITY CHECKS FILM: PORRPRODUKTION – 25 MINUTER

- ✓ Visa filmen om porrproduktion för deltagarna. Innan du sätter igång filmen berätta för dem att filmen lyfter två perspektiv: Daniels som växte upp i porrbranschen, och Paulinas som utnyttjades i porrindustrin.
- ✓ Inled sedan ett samtal med deltagarna kring filmens innehåll. Använd dig gärna av följande frågor:

Daniels historia

- Daniel säger att när man tittar på personer i porrfilmer kan man se att de inte vill vara där. Vad är det som tyder på att de inte trivs/mår bra?
- Varför kan det kännas coolt och pirrigt för en tonåring att vara med under porrinspelningen? Tycker ni att det är bra/dåligt att känna så?
- Daniel säger att man blir avtrubbad av att vara i porrbranschen. Var menar han med det?
- De kvinnor som Daniel träffat i porrbranschen hamnade där för att någonting dåligt hänt dem i livet. Vilka händelser/omständigheter kan det vara?
- Vem har skapat porrindustrin och varför?
- Varför kan man säga att prostitution är filmat våldtäkt?

Paulinas historia

- Paulina säger att vem som helst kan hamna i porrindustrin. Varför tror ni att det är så?
- Vilka former av våld förekommer i porrbranschen?

- Paulina säger att hon inte hade något val än att vara i sexindustrin. Vad innebär det?
- Paulina jämför sig med en docka som kastades runt. Vad säger en sådan jämförelse om hur hon mådde och hur hon såg på sig själv?
- Varför kan man säga att pornografi är ett multipelt övergrepp (ett övergrepp flera gånger om)?
- Vad krävdes för att Paulina skulle kunna lämna sexindustrin?

Övriga frågor

- Vad är filmens budskap?
- Vad berörde er mest i Daniel och Paulinas historier?
- På vilket sätt är Daniel och Paulinas historier lika/olika?

C. AVSLUTNING – 5 MINUTER

- ✓ Be någon/några av deltagarna göra en kort sammanfattning av diskussionen.
 - ✓ Bekräfta deltagarnas tankar och reflektioner kring Daniel och Paulinas berättelser. Poängtera gärna att allt som Daniel och Paulina pratar om i filmen bekräftas av forskning samt återspeglas i arbete av organisationer som hjälper kvinnor som utnyttjats i sexindustrin.
 - ✓ Avsluta med att uppmuntra deltagarna att fortsätta reflektera över porrindustrins verkligheter för kvinnor och andra personer på andra sidan skärmen. Uppmana dem att ta snacket om pornografins skadliga konsekvenser med sina kompisar.
-

Del 4:

Övning 'Vinnare och förlorare'

- 45 minuter

Syftet med denna övning är att deltagarna får reflektera över vem som vinner och förlorar på porrproduktion både på individ- och samhällsnivå.

A. INSTRUKTIONER – 5 MINUTER

- ✓ Dela upp gruppen i bikupor.
- ✓ Ge varje grupp ett blad där de får skriva ner pornografins vinnare och pornografins förlorare:

<i>Pornografins vinnare</i>	<i>Pornografins förlorare</i>

- ✓ Baserat på fakta som deltagarna fått under denna modul be de nämna åtminstone 5 vinnare och 5 förlorare av porrindustrin.
- ✓ Fråga om alla har förstått instruktionerna och ge deltagarna 15 minuter för att diskutera och skriva ner sina tankar i respektive kolumn.

B. GRUPPARBETE – 15 MINUTER

C. REDOVISNING – 15 MINUTER

- ✓ Låt varje grupp redovisa en vinnare och en förlorare år gången. Finns det en whiteboardtavla eller ett blädderblock i rummet be gärna grupperna gå upp och skriva upp sina svar i respektive kolumn så att alla kan se svaren samtidigt. Låt grupperna skriva upp 'vinnare/förlorare' tills alla rutor är fyllda.
- ✓ Bekräfta och kommentera deltagarnas svar samt ställ följdfrågor, t.ex.:
 - Kan ni förklara varför ni tycker att just hen är vinnare/förlorare?
 - Kan hen/de vara både vinnare och förlorare och varför?
 - Finns det någon grupp som skrivit upp vinnare/förlorare som inte redan står på tavlan? Vilka vinnare/förlorare är det och varför?

D. AVSLUTNING – 10 MINUTER

- ✓ Be någon/några av deltagarna göra en kort sammanfattning av alla tankar och resonemang.
- ✓ Poängtera att porrindustrin görs av (vita) män för (vita) män, att det finns ett antal män som gör enorma vinster som ägare till multinationella företag bakom porrindustrin, att det finns män som längs hela skalan av denna industri är de som ansvarar för den cyniska exploateringen av kvinnorna och männen, samt att de män som står framför kameran instrueras till att förnedra, avhumanisera och utföra olika former av sexualiserat våld mot kvinnorna.
- ✓ De allra största förlorarna är alltså de kvinnor som rekryteras, lockas eller tvingas in i porrindustrin, kvinnor som redan är 'förlorare' då de är marginaliserade, socioekonomiskt utsatta och redan utsatta för olika former av våld och förtryck, framför allt olika former av sexualiserat våld.
- ✓ Avsluta med att uppmuntra deltagarna att på egen hand fortsätta reflekter över hur denna multimiljardindustri skadar de som tittar på porr, de som medverkar i porrproduktion samt samhället i stort. Att vara kritisk och reflekterande kring porr är en viktig faktor som bidrar till förändring. Rekommendera deltagarna att gå in på [Reality Checks webbplats](#) och ta del av mer information om porrens olika skadeverkningar.

Modul 3:

PORRKULTUR

Del 1:

Vad är porrkultur?

- 45 minuter

I dagens samhälle har pornografi ett mycket stort inflyttande på människors vardag oavsett om man tittar på porr eller inte, dvs. att porren påverkar vår omgivning och kultur utan att vi ens lägger märke till eller analyserar detta.

Syftet med detta studiecirkelmateriel är att deltagarna får lära sig om fenomenet porrkultur, dess former och uttryck, samt att ge dem möjlighet att reflektera över porrkulturens skadliga påverkan på människor och samhället i stort.

A. PORRENS PÅVERKAN PÅ POPULÄRKULTUR – 20 MINUTER

- ✓ Börja med att fråga deltagarna om de känner till begreppen porrkultur sedan tidigare. Om någon/några svarar JA be dem att förklara hur de uppfattar innebörden av porrkultur. Om begreppet inte känns bekant för någon/några be någon av deltagarna läsa upp följande definition av porrkultur:

Begreppet porrkultur syftar till att beskriva hur porrindustrins inflytande genomsyrar vår kultur. Porrkulturen innebär att oavsett om vi medvetet väljer att konsumera porr eller inte exponeras vi för de budskap som porrindustrin förmedlar genom:

- våra kompisar/vänner
- sociala medier
- populärkulturen
- bilder vi möts av i reklam

- ✓ Be sedan deltagarna att ge några konkreta exempel på hur porrindustrins budskap förmedlas genom vänner, sociala medier, populärkulturen och reklam. Finns det en whiteboardtavla eller ett blädderblock i rummet be gärna någon av deltagarna skriva upp de exempel som nämns så att alla kan se och reflektera över dem.

Ge gärna dina egna exempel för att komplettera deltagarnas svar bekräfta även deras tankar och reflektioner.

- ✓ Nästa steg är att be en av deltagarna läsa upp ett citat från Dr. Gail Dines som forskat på pornografi och dess skadeverkningar i över 30 år:

”Vi lever i ett samhälle där unga människor omges av bilder på hyper-sexualiserade, ’pornifierade’ kvinnor där populärkulturen formas av pornografiska bilder. Denna kultur socialiserar unga tjejer till att vara redo för pornografi, oavsett om de någonsin hamnar i pornografin eller ej. De lär sig att hypersexualisera och pornifierar sig själva.”

Dr. Gail Dines

- ✓ Diskutera detta citat med hjälp av följande frågor:
 - Vad tror ni Gail Dines menar när hon säger att unga tjejer socialiseras för att vara redo för pornografi?
 - Är det bara tjejer som påverkas av dagens porrkultur, eller påverkas även killar? I så fall på vilket sätt?
 - Vad gör det med samhället i stort när kvinnor och tjejer ständigt hypersexualiseras och objektifieras i medier runt omkring oss?
- ✓ Spinn vidare på deltagarnas reflektioner och slutsatsen om att porrens infiltration av offentliga platser gör att vi exponeras för sexualiserade och objektifierade bilder av kvinnor i mycket större utsträckning idag än vi gjorde tidigare. Idag upplever unga kvinnor att deras kroppar betraktas som sexualiserade objekt, att de ska vara tillgängliga, ska konsumeras, och att de är avsedda för den manliga blicken. Män och killar exponeras ständigt för budskapet att de ska vara domineranta, ha kontroll och att de har rätt till kvinnors kroppar.

B. PORRENS PÅVERKAN PÅ VÅRT BETEENDE – 20 MINUTER

- ✓ Till att börja med poängtera att samtidigt som porrkultur genomsyrar filmer, tv-serier, musikindustri och reklam, sprids dess påverkan till våra handlingssätt. Ett sådant fenomen som sexting, dess normalisering och spridning är ett tydligt exempel på porrkulturens påverkan.
- ✓ Fråga deltagarna om någon av dem vet vad ordet ’sexting’ betyder, och om de kan ge några exempel på handlingssätt som har med sexting att göra. Om det behövs – t.ex. om deltagarna inte kan komma på några exempel själva – ge gärna dina egna exempel på handlingar som illustrerar begreppet ’sexting’.
- ✓ Nu blir det dags för ett kort quiz om sexting och unga. För enkelhetens skull dela ut quizet till deltagarna. Be en deltagare i taget läsa upp en fråga samt tillhörande svarsalternativ, och resten av gruppen får därefter gissa vilket av de svarsalternativen är korrekt.

Fråga 1 Vilken andel tjejer i 12-16 års ålder i Sverige har någonsin fått en nude från en främmande person?

- 1. 32 %
- X. 50 %
- 2. 67 %

Rätt svar: 32 % av tjejer i 12-16 år har någonsin fått en nude från en främling på nätet (källa: Göteborgs Universitet, 2018)

Fråga 2 Vilken andel killar i 12-16 års ålder i Sverige har någonsin fått en nude från en främmande person?

- 1. 9 %
- X. 35 %
- 2. 20 %

Rätt svar: 20 % av pojkar i 12-16 år har någonsin fått en nude från en främling på nätet (källa: Göteborgs Universitet, 2018)

Fråga 3 Vilken andel ungdomar i 12-16 års ålder i Sverige har någonsin skickat nudes till främlingar?

- 1. 8 %
- X. 62 %
- 2. 40 %

Rätt svar: 8 % av ungdomar i 12-16 år har någonsin skickat en nakenbild till en främling (källa: Göteborgs Universitet, 2018)

Fråga 4 Vem drabbas mest/svårast av att skicka nudes?

- 1. killar
- X. tjejer
- 2. killar och tjejer drabbas lika hårt

Rätt svar: tjejer upplevde mycket mer negativa erfarenheter av att skicka nakenbilder jämfört med killar. Många känner sig pressade att skicka bilderna (källa: Göteborgs Universitet, 2018)

Efter att alla har svarat, ge deltagarna det korrekta svarsalternativet. På ett sådant sätt går ni tillsammans igenom hela quizet.

- ✓ Diskutera de korrekta svaren med deltagarna med hjälp av följande frågor:
 - Vad är era spontana reaktioner/tankar på den statistik som ni precis tagit del av?
 - Varför tror ni att det är fler tjejer som får förfrågningar om att skicka nudes än pojkar?
 - Varför är det tjejer som drabbas hårdast/mest av negativa konsekvenser?
 - Vilka negativa konsekvenser kan man drabbas av när man skickar nudes till andra?

C. AVSLUTNING – 5 MINUTER

- ✓ Avsluta denna del med att be någon/några av deltagarna göra en kort sammanfattning av passet.
 - ✓ Det blir en bra brygga till övriga delar av modul 3 då man får titta närmare på konkreta konsekvenser av sexting och den porrinspirerade populärkulturen.
-

Del 2:

Övning 'Sexting - att skicka nudes'

- 45 minuter

Syftet med denna övning är att deltagarna med hjälp av praktiska exempel får reflektera över möjliga intentioner med sexting, dess former och konsekvenser.

A. INSTRUKTIONER – 5 MINUTER

- ✓ Dela upp gruppen i två mindre grupper.
- ✓ Läs texterna om Jenny och Salomon. Låt grupp 1 få texten om Jenny och grupp 2 texten om Salomon.
- ✓ Be deltagarna läsa Jennys och Salomons berättelser samt följa de skriftliga instruktionerna som de finner på samma blad, för att avsluta berättelserna. Deltagarna får gärna formulera berättelsernas avslutning i skriftlig form!
- ✓ Fråga om alla har förstått uppgiften och ge dem 15 minuter för att avsluta berättelserna.

SALOMON

Två veckor efter att han fått sin första mobiltelefon, får Salomon ett sms från sin kompis Filip. Meddelandet innehåller en toplessbild av en tjej i Salomons skolklass samt en uppmaning från Filip att skicka bilden vidare till alla sina vänner. Salomon känner direkt obehag och ont i magen. Han börjar fundera på hur dåligt tjejen skulle må av bilden sprids till alla i skolan. Dessutom misstänker Salomon att bara det faktum att han har denna bild i sin mobil kan ställa till problem för honom. 'Det är ju olagligt', tänker han. Ett par minuter senare raderar han bilden. Salomon funderar på

att prata med Filip om detta, men är orolig över vad Filip och de andra killarna kommer att säga. Han är också orolig över att hans vänner kommer att spara och sprida bilden och få problem till följd av det.

Vad händer sedan?

Alternativ A: Salomon pratar med Filip och delar med sig av sina tankar och synpunkter kring spridning av bilden.

Alternativ B: Salomon agerar inte mot att Filip fortsätter sprida bilden.

Gå igenom alla tre steg:

1. Diskutera båda alternativen. Hur skulle de se ut och kännas för Salomon, Filip och de andra killarna i skolan? Vad ska Salomon göra och/eller säga om han väljer att ta ställning mot spridning av bilden? Vad ska han göra och/eller säga om han bestämmer sig för att inte agera mot detta?
2. Vad finns det för risker/nackdelar och fördelarna med de alternativ som ni diskuterar?
3. Välj det alternativ som gruppen tycker är bäst och förbered er för att redovisa för de andra om varför ni valde just detta alternativ..

JENNY

Jennys pojkvän ber henne att skicka en nude till honom. Han säger att han inte kommer att visa bilden för någon, han kommer bara att ha den för sig själv, och det skulle göra honom glad att ha en sexig bild på henne att titta på då och då. Jenny gillar inte riktigt denna idé och säger till sin pojkvän att hon inte vill göra det, men han fortsätter tjata och säga hur mycket det skulle betyda för honom. Han säger till henne att det inte är någon stor grej – alla tjejer gör ju det för sina pojkvänner hela tiden. Till slut säger han att han börjar bli osäker på hennes kärlek till honom, för om hon älskade honom skulle hon inte tveka – det borde ju kännas som en komplimang för henne.

Vad händer sedan?

Alternativ A: Jenny skickar en nude till sin pojkvän.

Alternativ B: Jenny skickar inte någon nude till sin pojkvän.

Gå igenom alla tre steg:

1. Diskutera båda alternativen. Hur skulle de se ut och kännas för Jenny och hennes pojkvän? Vad skulle Jenny och hennes pojkvän göra och/eller säga om hon väljer att skicka en nude till honom? Vad skulle de göra och/eller säga om hon bestämmer sig för att inte skicka någon nude till honom?
2. Vad finns det för risker/nackdelar och fördelarna med de alternativ som ni diskuterar?
3. Som grupp välj det alternativ som ni tycker är bäst för Jenny och förbered er för att redovisa för resten av gruppen varför ni valde just detta alternativ.

B. GRUPPARBETE – 15 MINUTER

C. REDOVISNING OCH GEMENSAM DISKUSSION – 15 MINUTER

Varje grupp får läsa upp avslutningar på sina berättelser. Efter att båda grupperna fått redovisa sina berättelser ställ gärna några följdfrågor, t.ex. varför deltagarna valde just detta sätt att avsluta berättelserna.

D. AVSLUTNING – 10 MINUTER

- ✓ Be någon/några av deltagarna göra en kort sammanfattning av alla tankar och resonemang.
- ✓ Avsluta med att bekräfta att sexting inte är något ovanligt fenomen idag, och att varken Jennys eller Salomons berättelser är unika. Att skicka nakenbilder – eller så kallade nudes – till varandra har blivit allt vanligare bland ungdomar. Poängtera att trots att dessa bilder kan skickas med goda avsikter kan de lätt hamna i orätta händer och/eller spridas i utan samtycke (t.ex. i hämndssyfte), vilket är en brottslig handling i Sverige.

Del 3:

Porrr och sexting: Hur hänger de ihop?

film om porrkultur - 45 minuter

Syftet med denna del är att deltagarna får titta närmare på sambandet mellan pornografi och sexting samt reflektera över de skadeverkningar som drabbar just tjejer när de skickar/lägger upp nudes på nätet.

A. REALITY CHECKS FILM: PORRKULTUR – 20 MINUTER

- ✓ Visa filmen om porrkultur för deltagarna. Poängtera gärna att filmen baseras på riktiga historier av tjejer och kvinnor med erfarenhet av att skicka nudes.
- ✓ Inled sedan ett samtal med deltagarna kring filmens innehåll. Använd dig gärna av följande frågor:
 - Vad är filmens budskap?
 - Känner ni igen erfarenheter som beskrivs i filmen?

- En tjej i filmen säger att det är 'normalt och ingen stor grej' att få frågor om att skicka nudes. Varför tror du att hon säger så? Håller ni med?
 - På vilket sätt inspireras sexting av porren?
 - Finns det alltid samtycke när man skickar nudes till varandra? (här kan du ta ett sms som visas i filmen som ett exempel för analys: 'Om du inte skickar mer bilder då kommer jag att skada mig.'
 - Kan man återkalla sitt samtycke efter att bilderna/videos börjar spridas på nätet?
 - Vad kan konsekvenserna av att skicka nudes bli?
- ✓ Bekräfta deltagarnas tankar och resonemang samt ge en kort sammanfattning av diskussionen.

B. VAD SKA JAG GÖRA? – 20 MINUTER

- ✓ Baserat på all kunskap och fakta kring sexting och dess negativa konsekvenser som deltagarna har fått ta del av, be dem att fundera på vilka tips och råd som de skulle ge andra för att minimera risker med sexting och förebygga utsatthet på nätet. Ge deltagarna 5-7 minuter att samtala om detta i bikupor.
- ✓ Be sedan deltagarna att i helgrupp dela med sig av de tips och råd som de diskuterat. Skriv gärna upp alla tips och råd på en whiteboardtavla/ett blädderblock så att alla kan se och reflektera över dem.
- ✓ Ställ gärna några följdfrågor, t.ex. varför deltagarna tycker att just sådana tips/råd är viktiga och/eller effektiva. Komplettera med dina egna tips och råd om du anser att det behövs.

C. AVSLUTNING – 5 MINUTER

- ✓ Be gärna någon/några av deltagarna göra en kort sammanfattning av passet.
 - ✓ Uppmuntra deltagarna att fortsätta reflektera över dagens porrkultur och dess konsekvenser samt att vara försiktiga och kritiska när det gäller att skicka nudes. Genom att reflektera, ifrågasätta och diskutera skapar vi möjligheter för förändring.
-

Del 4:

Övning

'Reklamens dolda budskap'

- 45 minuter

Syftet med denna övning är att ge deltagarna möjlighet att reflektera över objektivering och sexualisering av kvinnor och tjejer i dagens reklam och hur det påverkar samhällets syn på kvinnor.

A. INSTRUKTIONER – 5 MINUTER

- ✓ Dela upp gruppen i mindre grupper.
- ✓ Skriv ut reklambilderna som du finner i slutet på övningen. Låt varje grupp få 2 reklambilder var för analys.
- ✓ Be deltagarna reflektera över vad som de ser på sina bilder. Vilket budskap förmedlar bilderna? Vem talar bilderna till och vad säger de om kvinnor?
- ✓ Fråga om alla har förstått uppgiften och ge dem 10 minuter för att avsluta berättelserna.

B. GRUPPARBETE – 10 MINUTER

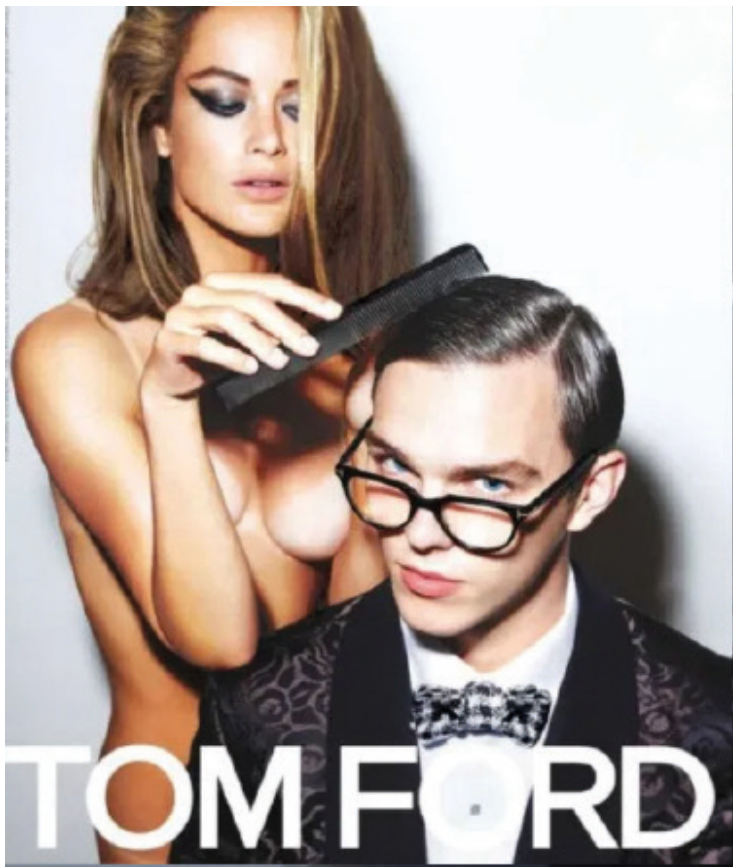
C. REDOVISNING – 15 MINUTER

Varje grupp får redovisa hur de tänker kring de bilder de fått. Ställ gärna följdfrågor till varje grupp samt fråga övriga deltagare om de håller med om de argument som presenteras.

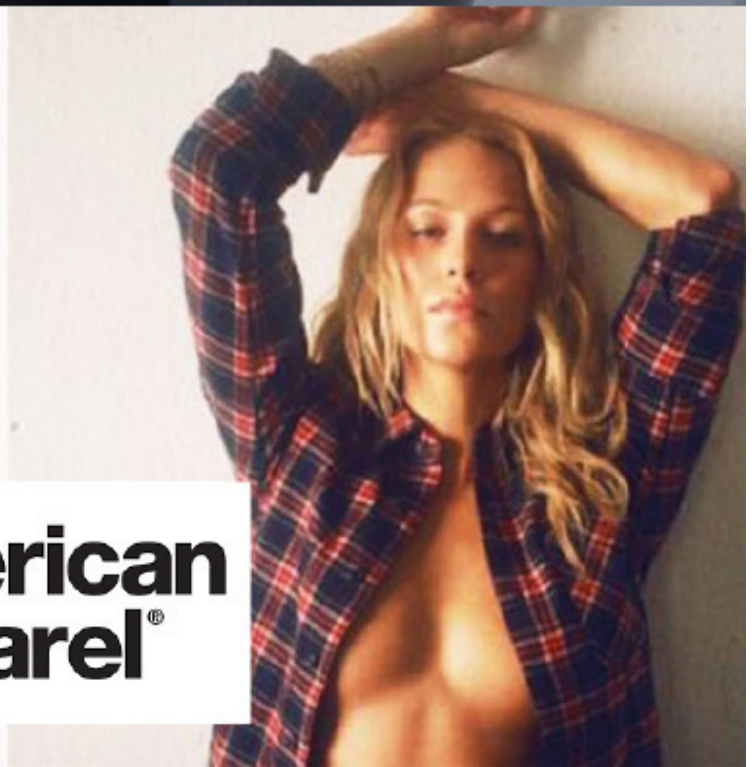
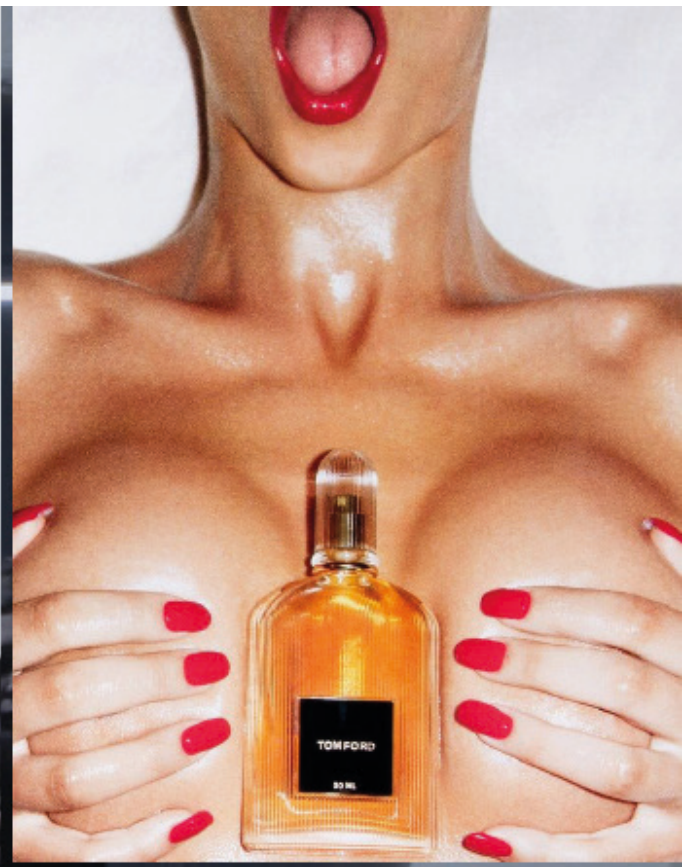
D. AVSLUTNING – 15 MINUTER

- ✓ Efter att alla grupper redovisat sina tankar kring bilderna, bygg vidare på deltagarnas resonemang och ge fler exempel på hur dagens porrkultur speglar sig i filmer, musik (både texter och videor), tv osv.
- ✓ Påminn deltagarna om att det som brukade räknas som pornografi för 10–20 år sedan finns nu i form av reklam, filmer, m.m. runt omkring oss, och även om man inte tittar på porr påverkas man i högsta grad av dagens porrkultur som bekräftar och förstärker destruktiva maskulinitetsnormer, objektifierar kvinnor och normaliserar mäns sexualiserade våld mot kvinnor och tjejer.
- ✓ Avsluta med en kort reflektionsrunda då deltagarna får svara på frågan "Hur skulle samhället se ut om alla slutade titta på porr?"

Bekräfta deltagarnas reflektioner och uppmuntra de att fortsätta reflektera över dagens porrkultur, ifrågasätta dess budskap och även ta snacket om dagens porrkultur, dess uttryck och konsekvenser med kompisar.

TOM FORD

American Apparel®

D&G
DOLCE & GABBANA

BJÖRN BORG

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

www.skoda-octavia.de

THE NEW ŠKODA OCTAVIA.
AVAILABLE WITH 2 ZONE AIR-CONDITIONING.

THEY WERE ONLY LASSIES BY THE UNFORGIVABLE

Johnnie Walker

UNFORGIVABLE
WOMAN

THE NEW SCENT FOR WOMEN. FROM SEASONS 1-4.

PLEASE,
PLEASE HIM

FARS DAG 10 NOVEMBER

STURE
GALLERIAN

I flash in #mycalvins Calvin Klein

I seduce in #mycalvins Calvin Klein

Nikon

CAN SHE MAKE YOU LOSE CONTROL?

NEW LYNX DRY
FULL CONTROL

48HR ANTIPEPERSPIRANT

WATCH THE VIDEO

Del 5:

Vad kan vi göra?

I denna sista och avslutande del av studiecirkeln är tanken att ni tillsammans ska få reflektera över på vilka sätt vi tillsammans och som individer kan göra för att förändra de förutsättningar som föder porrindustrin och motverka de skadeverkningar som pornografin skapar både på samhällelig såväl som på relations och individuell nivå.

Läs först igenom den korta bakgrunden som ger en insikt i hur motståndet mot pornografin har växt fram och vad vi idag har för nationella riktlinjer som ska leda vårt statliga och kommunala arbete idag. I nästa steg får ni läsa om några internationella och nationella exempel på vad som görs för att synliggöra och motverka pornografins skadeverkningar.

Därefter följer ni instruktionen till övningen;

BAKGRUND

Motståndet mot pornografi är intimt förknippad med kampen för kvinnors rättigheter. Det handlar i grunden om att bekämpa föreställningen om att kvinnor är lägre värda som människor än män. Kvinnor i det västerländska samhället har under 1900-talet gått från att vara mäns egendom till att erkännas samma lagliga och politiska rättigheter som män. Trots formell jämställdhet fortsätter kvinnor att diskrimineras politiskt, ekonomiskt och socialt. Den yttersta och tydligaste konsekvensen av könsdiskriminerande samhällsstrukturer är omfattningen av olika former av mäns våld mot kvinnor, där det sexualiserade våldet och den sexualiserade exploateringen av kvinnor är grundläggande. (Källa; Agosin M, 2001; Grimshaw, P 2001; McKinnon C & Dworkin, A 1988)

Därför är allt arbete för att stärka kvinnors rättigheter i praktiken någonting som motverkar mäns våld mot kvinnor i alla dess former. Under den skanda vågens feminism på 60-talet och framåt blev kampen mot mäns våld mot kvinnor något som kunde ena kvinnor globalt. Under slutet av 60-talet och början på 70-talet började feminister i USA att synliggöra hur pornografin glorifierade mäns sexualiserade våld mot kvinnor. Det ledde bl.a. till ett försök att ändra lagstiftningen gällande pornografi genom att utforma det som ett brott mot medborgerliga rättigheter i form av diskriminering av kön och som människohandel. (Källa; McKinnon C & Dworkin, A 1988)

I Sverige kriminaliserades brottet "sårande av tukt och sedlighet" med införandet av 1864 års strafflag. I praktiken innebar lagen ett förbud mot produkter med pornografiska motiv. Lagen syftade till att skydda den "äktenskapliga parningsakten". När den nya Brottsbalken antogs 1965 ersattes 1864 års strafflag, däremot bevarades brottet sårande av tukt och sedlighet, som kriminaliserade försäljning, uppvisning eller spridning av pornografi i både text och i bild. När bestämmelsen "sårande av tukt och sedlighet" helt togs bort 1971, med argumentet att det inte fanns någon

forskning som kunde visa på skadeverkningar av konsumtion av pornografi, blev all pornografi helt oreglerad förutom i det offentliga rummet. Det innebar att även barnpornografi (idag använder alltför många aktörer begreppet ”dokumenterade övergrepp mot barn”) legaliserades under dåvarande Justitieminister Lennart Geijer. Pornografi i bild och på film ökade då i omfattning och bestod i allt större utsträckning av våld och tvång, vilket gjorde att allt fler började protestera och göra motstånd mot hur porrindustrin hänsynslöst exploaterade kvinnor, barn och djur. Medborgarrättsorganisationer, kristna grupper och kvinnoorganisationer gick samman och bildade Riksaktionen mot Pornografi och Prostitution, med krav på förbud mot ”barn, djur och våldsporr”. Ett resultat av riksaktionens verksamhet var att barnpornografi (dokumenterade övergrepp mot barn) förbjöds 1980. (Källa;Kanter Pergament, L 2017; <http://www.kvinnofronten.nu/FmP/index.htm>)

Under namnet ”Folkaktionen mot Pornografi” som startades 1985, gick politiska partier, kvinnorörelsen och kristna grupper samman i syfte att kämpa mot pornografin, med utgångspunkt i en könsmaktsanalys. De bidrog till att synliggöra hur grov och sadistisk den kommersiella pornografin blivit, en utveckling som bl a ledde till att olaga våldsskildring kriminaliserades 1988. Förbudet omfattar spridning eller skildring av det som benämndes vara våldspornografi, d v s pornografi som visar sexuellt våld eller tvång. Argumenten för denna kriminalisering grundade sig på att såväl våldspornografi, motverkade samhällets målsättning att uppnå ett jämställt samhälle. Mellan 1985 till 1999 bedrevs ett omfattande opinionsbildande gräsrotsarbete mot pornografi, av tusentals medlemmar i ett hundratal organisationer. (Källa;Kanter Pergament, L 2017; <http://www.kvinnofronten.nu/FmP/index.htm>)

Den 1 januari 2017 antog regeringen en ny nationell strategi med syftet att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (det sjätte jämställdhetspolitiska målet). Strategin ska leda det statliga och kommunala arbetet i Sverige under 10 år. I den finns följande formuleringar som bl a relaterar specifikt till arbetet mot sexualiserad exploatering och pornografi;

- ✓ Regeringens uppfattning är att strategin till innehållet fullt ut ska motsvara det jämställdhetspolitiska delmålet. Strategins tillämpningsområde är därför alla former av fysiskt, psykiskt och sexuellt våld och hot om våld som riktas mot kvinnor och flickor (...). Strategin omfattar vidare prostitution och människohandel för sexuella ändamål liksom kommersialisering och exploatering av kvinnokroppen i reklam, medier och pornografi i syfte att reproducera föreställningar om kvinnors underordning.
- ✓ Förebyggande arbete med mäns våld mot kvinnor inkluderar arbete för att identifiera och utmana framställningar av kvinnor och män som reproducerar föreställningar om kvinnors underordning, exempelvis inom pornografi.
- ✓ Områden i behov av utveckling på lokal och regional nivå:
 - insatser för att påverka attityder till sexköp och pornografi
 - förebyggande insatser riktade till barn och unga som riskerar att hamna i prostitution

(Källa;Skr. 2016/17:10)

EXEMPEL PÅ VAD SOM GÖRS IDAG

Nedan ges några exempel på vad som pågår just nu i form av aktiva insatser för att bemöta och motverka pornografin internationellt såväl som nationellt.

GLOBALT

Storbritannien

Den brittiska regeringen har uttalat ett starkt åtagande gällande att fokusera på åtgärder för att skydda barn från skadligt innehåll online, vilket omfattar webbsajter som förmedlar pornografi. (Källa; The Guardian, 16 okt. 2019)

Samtidigt har en stor feministisk gräsrotsrörelse växt fram under det första decenniet av 2000-talet, där mäns våld mot kvinnor och framför allt kampen mot pornografin och hela industrin där kvinnor blir utsatta för sexualiserad exploatering, tjänat som mobiliserande krafter. En ny generation av feminister har utvecklat ett motstånd mot pornografin som har blivit en vital och angelägen politisk kraft. De har utvecklat dynamiska, kreativa och strategiska kampanjer, utvecklat stödjande strukturer för att motverka pornografin och lyckats nå ut tydligt i media samt genomdrivit viktiga förändringar i lagstiftningen. En del i denna gräsrotsrörelse var The Anti Porn Men Project, ett onlineforum för män där de kunde lära sig om anti-porr rörelsen, porrkulturen, pornografins innehåll och skadeverkningar, samt föra samtal med andra män. Under de tre första veckorna hade webbsajten 10 000 besökare. (Källa; Tankard Reist, M & Bray, A 2011)

Frankrike

Den franska presidenten, Emmanuel Macron, deklarerade den 25 november 2017 att den franska regeringen inleder ett "kulturellt krig" mot sexism och sexuellt våld, genom att lansera en femårig beredskapsplan. I samband med lanseringen av kampanjen släppte regeringen en nationell kampanj i TV och sociala medier mot sexism och sexuellt våld, som syftar till att förändra attityder och beteenden. Planen innehåller bl a förbättringar i rättssystemet för gällande våldtäkt och olika former av sexuella övergrepp. Planen innehåller också utbildning för lärare och fr o m sept. 2018 kommer barnen i gymnasieskolan att få kunskap om pornografins verklighet och dess skadeverkningar. De kommer också att utarbeta råd till föräldrar för att kunna möta pornografins konsekvenser. (Källa; The Guardian, 2017)

2016 antog Frankrike "Digital Republic Law", vilket innebär ett hårdare straff för dem som befins skyldiga till sk hämndporr. Enligt den nya lagstiftningen leder en fällande dom till att en gärningsman döms till två års fängelse eller böter på 60 000 euro. (Källa; <https://www.coe.int/en/web/cybercrime/-/france-digital-republic-law-sanctions-against-revenge-porn>)

USA

I USA har 16 delstater erkänt pornografi som en folkhälsokris; Alabama, Arizona, Arkansas, Florida, Idaho, Kansas, Kentucky, Louisiana, Missouri, Montana, Oklahoma, Pennsylvania, South Dakota, Tennessee, Utah och Virginia. (Källa; <https://endsexualexploitation.org/articles/statement-alabama-recognizes-pornography-as-a-public-health-crisis/>)

National Center on Sexual Exploitation (NCOSE) är en ideell icke-vinstdrivande organisation som avslöjar kopplingen mellan alla former av sexualiserad exploatering, innefattande olika former av sexualiserade övergrepp mot barn, prostitution, människohandel och pornografi. Eftersom pornografi systematiskt förbises av samhället, har den ett centralt fokus i NCOSE:s verksamhet. De har genom sin verksamhet påverkat många stora företag att ta ställning mot pornografen, ex fått Hilton Hotels att offentligt publicera att de stoppar all försäljning av pornografiska filmer i sitt filmutbud, över hela världen. Både Hyatt Hotels and Resorts och Intercontinental Hotel Groups har en pågående process att få alla deras hotell nationellt och globalt att sluta profitera på att sälja pornografiska filmer. De har också fått Google att anta en policy för att förbjuda pornografiska reklamannonser och annonser som länkar till webbplatser med sexuellt uttryckligt innehåll. De har också fått GooglePlay att införa en policy som förbjuder pornografiska appar i deras app-butik. Det är bara några exempel på konkreta resultat från deras så omfattande nationella opinionsbildande arbete mot pornografi. (<https://endsexualexploitation.org/>)

Professor Gail Dines, var med och grundade den ideella organisationen Stop Porn Culture i Boston 2008. Målsättningen var att skapa en rörelse som skulle motverka och utmana en hypersexualiserad kultur och en porrindustri som förmedlade filmer och bilder med ett eskalerande sexualiserat våld. Deras arbete med bl a att sprida utbildningsmaterial, spreds internationellt och samarbete på en global nivå utvecklades. Organisationen utvecklades och bytte namn till Culture Reframed; building resilience and resistance to hypersexualized media and porn. De arbetar för att bl a uppnå en ökad bedömning, rapportering och behandling av hälsoproblem och skador relaterade till pornografi, ett ökat politiskt stöd för samhället, skolan, regioner för att kunna hantera pornografins skadeverkningar, ökad motståndskraft till föräldrar och unga att motverka porrkulturen. (Källa; Tankard Reist, M & Bray, A 2011)

Canada

I Canada tillsatte parlamentet en kommitté för att studera hälsoeffekter av våldsamt onlinepornografi. Det resulterade i en rekommendation att Canadas folkhälsomyndighet borde ge ökad finansiering för att ytterligare förstå folkhälsokonsekvenserna av våldsamt och förnedrande sexuellt innehåll. (Källa; Report on the Public Health effects of the ease of access and viewing of online violent and degrading sexually explicit material on children, women and men, 2017)

I Alberta, en av Canadas provinser, har Alberta Education börjat utveckla en ny läroplan som omfattar alla betyg och ämnesområden. Processen kommer att ta sex år och 64 miljoner dollar att slutföra. Av de provinsiella skolstyrelserna ville 85 procent att farorna med onlineporr skall integreras i den nya läroplanen. (Källa; CBC News, 2016)

Australien

I Australien utvecklades det mest genomgripande metodmaterialet för att adressera pornografins påverkan på barn, vuxna och vårt samhälle, med syfte att användas i gymnasieskolan. Materialet lanserades 2014. (<https://itstimewetalked.com/resources/in-the-picture/>)

Australian Human Rights commission har i april 2016 lämnat en rapport till Senate Standing Environment and Communications References Committee i april 2016, som ett underlag för deras undersökning om vilka skadeverkningar pornografi har

på barn. Det resulterade bl a i rekommendationer att; stödja mer forskning som fokuserar på vilka effekter konsumtion av pornografi har på barn och vilka de mest effektiva sätten att stödja barn och unga är för att hantera riskerna i samband med exponering av pornografiskt innehåll; främja utvecklingen av åldersanpassade utbildningsresurser för skolor och föräldrar i syfte att lära sig hantera exponering för pornografiskt innehåll online samt att säkerställa att kritisk diskussion om pornografi utgör en del av effektiv, åldersanpassad utbildning om hälsosamma och respektfulla relationer och kön. (Källa; Australian Human Rights Commission, 2016).

Regeringen har i en undersökning synliggjort planer på att begränsa möjligheter till att gå in på pornografiska webbsajter, genom att införa någon form av åldersverifiering, vilket skulle sätta åldersgränsen till 18 år. (Källa; News.Com.Au, 2020)

Japan

År 1999 grundades Anti Pornography and Prostitution research group (APP). Organisationen är utvecklades till navet för motstånd mot porrindustrin och sexualiserad exploatering. De har tagit initiativ till många forskningsprojekt och kampanjer mot pornografi och prostitution i Japan. Deras arbete dokumenteras i organisationens årliga journal samt i de böcker som de publicerat genom åren. De har bl a dokumenterat olika former av skadeverkningar som produktion och distribution av pornografi orsakar, men också bildat nätverk som ger stöd till kvinnor som skadats av att delta i produktion av pornografi. (Källa; Tankard Reist, M & Bray, A 2011)

SVERIGE

Det finns olika aktiva initiativ i Sverige för att på olika sätt adressera pornografin, i syfte att motverka dess skadeverkningar, nedan följer några exempel.

Talita

En organisation som hjälper kvinnor ut ur prostitution, pornografi och människohandel för sexuella ändamål och in i ett fungerande liv. De möter konsekvenserna av porrindustrin i berättelserna om vad de kvinnor som söker deras stöd har blivit utsatta för, där pornografins skadeverkningar är tydliga. Talita genomförde den första kartläggningen/undersökningen av porrindustrin 2019, Syns man inte finns man inte - en inblick i den svenska porrindustrin. Den fick stor mediauppmärksamhet, ledde bl a till Kalla faktas program "Glamourmodellerna, 25 nov, 2019". Kartläggningen ligger också till grund för den uppmaning som Talita tillsammans med Unizon, Sveriges Kvinnolobby, ROKS, MÅN, SNAF - Sexualkunskapen ni aldrig fick och Föreningen Storasyster tagit initiativ till, riktad till regeringen, med ett krav på att tillsätta en statlig utredning om pornografins skadeverkningar. Den statliga utredningen bör fokusera på pornografins koppling till prostitution, pornografiproduktionen i relation till koppleri och människohandel och pornografins koppling till våld och samtycke. (Källa; <https://talita.se/>)

Frågor som bör beskrivas i direktiven till utredningen är bland annat:

Hur driver pornografin på efterfrågan på sexuella tjänster? Vilka är det som utnyttjas i porrproduktion? Vilka är bakgrundsfaktorerna som driver dem in i porrindustrin? Vilka psykiska och fysiska skador riskerar de att utsättas för i produktionen? Hur ser dagens pornografi ut vad gäller våld och övergrepp, särskilt pornografi

som sprids gratis och oreglerat via internet? Varför appliceras inte lagen om olaga våldsskildring på pornografin som sprids? Vad har våldet för samhällskonsekvenser? Hur påverkar erotiseringen av ojämställdhet och mäns våld mot kvinnor inom pornografin attityder och beteenden hos de som konsumerar porr? Hur förhåller sig pornografi i ett juridiskt perspektiv till vår svenska sexköpslag när samtycke inte kan köpas? (Källa; <https://talita.se/>)

Talita blev beviljade medel av Allmänna Arvsfonden för att utveckla det första metodmaterialet, riktat till vuxna som arbetar med barn och unga, i Sverige som adresserar pornografi i projektet Reality Check 2017-2020. Målsättningen är att stärka ungas sexuella hälsa och förebygga mäns våld mot kvinnor och barn och syftet är att belysa pornografins skadeverkningar, stödja ett kritiskt förhållningssätt och öka medvetna handlingsalternativ. (www.reality-check.nu)

Unizon

Organisationen har 140 kvinnojourer, tjejjourer/ungdomsjourer och andra idéburna stöd-verksamheter som arbetar för ett jämställt samhälle fritt från våld. År 2018 hade Unizonsjourer 108 000 stödkontakter och möter dagligen kvinnor och unga tjejer som berättar om olika former av övergrepp och sexualiserat våld de blivit utsatta för, som många gånger inspirerats av pornografin. (<https://unizon.se/>)

Unizon har bl a tagit fram rapporten Porr och prostitution, som belyser hur mäns våld mot kvinnor yttrar sig i porr- och prostitutionsindustrin. Med hjälp av forskning, kvantitativa data och intervjuer visar vi en bild av hur dessa fenomen hänger ihop på samhällelig och individuell nivå. Hela rapporten och ett dokument med 10 sammanfattade punkter från forskningen om porr och prostitution finns att ladda ned på Unizons hemsida. (<https://unizon.se/aktuellt/porr-och-prostitution>)

Unizon kräver ett helhetsarbete på landets skolor, där arbetet mot porr måste vara del av ett större arbete för att förebygga, motverka och hantera killars sexuella övergrepp mot tjejer. Elever och skolpersonal ska kunna hänvisa till en policy om någon tittar på pornografi i skolan. Fler skolor måste tillämpa filter som blockerar porr på datorer, iPads och trådlösa nätverk. All personal ska ha en rutin för att tala om pornografi som en form av mäns våld mot kvinnor och sex- och samlevnadsundervisningen ska ha ett kunskapsunderbyggt och kritiskt förhållningssätt till porr. (<https://unizon.se/>)

Sveriges Kvinnolobby

I sitt arbete som paraplyorganisation för 47 medlemsorganisationer arbetar de för kvinnors rättigheter och med olika sätt i syfte att stärka kvinnors position i samhället, både nationellt och internationellt. Organisationen har bl a tillsammans med Unizon och ROKS tagit fram ett manifest för ett porrfritt samhälle. Där kräver de att lagstiftning mot pornografi utreds; att sex- och samlevnadsundervisning som ett särskilt ämne i skolan införs som bygger på kunskap om makt, jämställdhet och våld; att skolor och arbetsplatser blir porrfria miljöer; att sexköp utomlands kriminaliseras; lagstiftning mot sexistisk reklam införs; att strippklubbar förbjuds; att sexualbrottslagen skärps; att straffen för dokumenterade sexuella övergrepp på barn höjs, s.k. barnpornografibrott, och köp av sexuell handling av barn. (<https://sverigeskvinnolobby.se/project/porrfritt/>)

1000 Möjligheter

I organisationens arbete mot mäns våld mot kvinnor och för ett jämställt samhälle har var tredje ung, 15-20 år, 212 000 unika besökare, besökt deras stöd och kunskapsplattform, samt att de haft 5 100 stödjande chattsamtal. De möter i sin verksamhet många unga tjejer som berättar om olika former av utsatthet, som inspireras av eller direkt kan kopplas till killars påverkan av pornografi. De erbjuder också samtalsstöd för unga män som själva upplever att de har problem med konsumtion av porr. I sitt våldspreventiva arbete har de ett kritiskt förhållningssätt till mainstreamporr, ex i verksamheten Locker Room där unga killar, 15-19 år, kan chatta i grupp med en relationsexpert om livet, porr, sex, relationer etc. (<https://1000mojligheter.se/>)

STIFTELSEN
1000
MÖJLIGHETER

Stockholms stad

I Stockholm stads arbete med sitt jämställdhetsuppdrag och specifikt gällande det sjätte jämställdhetsmålet; ”Mäns våld mot kvinnor skall upphöra”, har de tagit följande budgetbeslut;

”I arbetet mot våld i nära relationer är det viktigt att adressera frågan om pornografi, där traditionella normer kring kön är mycket starka och där grovt sexuellt våld utövas alltmer ofta. Som en del i det våldspreventiva arbetet ska stadsdelsnämndernas ungdomsmottagningar och socialnämnden höja sina kunskaper om barn och ungas utsatthet för pornografi och dess påverkan på den fysiska och psykiska hälsan.”
(Källa; Stockholm Stad, Budget 2018-2020)

Porrfri barndom

#porrfri
barndom

En organisation som bedriver opinionsbildande arbete för att barn skall få växa upp utan att utsättas för pornografi. De har bl a startat ett nationellt upprop; #porrfriarndom som kräver att

- ...åldersverifiering införs för nätporr = åldersgräns genom inlogg med exempelvis BankID
- ...förskola, skola, fritids, ungdomsgårdar och andra miljöer där barn vistas ska vara porrfria (porrfilter, porrfri policy och porrkritiska samtal) – nationella riktlinjer krävs
- ...en kompetensutveckling om pornografi och dess skadeverkningar genomförs för hälso- och sjukvården, socialtjänsten, rättsväsendet och alla andra aktörer i samhället som på något sätt möter barn och unga

I nuläget har över 50 000 skrivit under uppropet. (Källa; <https://www.change.org/p/inför-åldersgräns-på-nätporr-med-tex-bankid>)

Vid en undersökning Porrfri barndom genomförde visade det sig att av åtta riksdagspartier anser alla utom SD, att porrfilter och porrkritiska samtal skall integreras i skolans verksamhet (Källa; <https://porrfriarndom.se/>).

SIFO-undersökning 2019

I en SIFO-undersökning som Porrfri Barndom låtit genomföra, deltog 1 079 föräldrar med hemmavarande barn under 18 år. Den visar bl a att föräldrar är positiva till att införa porrfilter i skolmiljö, varav 85 procent vill införa porrfilter i skolan, 83 procent på fritids samt 80 procent på förskolor. I dag har ungefär hälften av alla skolor i Sverige installerat porrfilter. (Källa; Kantar Sifo, 3-14 april 2019; <https://porrfribarn-dom.se/sifo-undersokning/>).

Skolverket

I dag har ungefär hälften av alla skolor i Sverige installerat porrfilter (Skolverket, 2015).

SNAF-Sexualkunskapen ni aldrig fick

En organisation som startats av fyra gymnasietjejer Ebba Carlsson, Linn Englund, Ida Karseland och Ebba Bjelke. De ville ifrågasätta sexualkunskapen de fick i grundskolan, de reagerade bl a på varför de nästan bara lärde sig om hur ett barn blir till, om sex enbart ur ett heteronormativt perspektiv och aldrig fick kunskap om ämnen som onani, normer & förväntningar, orgasm m m. Det fick dom att inse vilken otrolig problematik som råder med den sexualkunskap som än idag är underlaget för undervisningen. Deras initiativ handlade därför om att rikta sig till andra unga och lyfta viktiga samt tabubelagda ämnen som alla egentligen borde prata om, för att bidra till en god och hälsosam sexualkunskap. SNAF har pratat mycket om pornografi som dagens sexualundervisning och deltog bl a på fyra nationella event, "Pornografi- vår tids största jämställdhetspolitiska utmaning" i Umeå, Stockholm, Göteborg och Malmö, som arrangerades av Talita/Reality Check, Unizon, Sveriges Kvinnolobby och Länsstyrelser i respektive län. De talade då under rubriken, "Vad vore en värld utan pornografi". (<https://www.snaf.se/>)

Övning;

Reflektera över vad som har gjorts och vad som pågår i relation till hur motståndet mot pornografi växte fram. Använd er gärna av en metod där ni går runda på runda, för att bygga på och inspireras av varandras reflexioner. Tänk på att tala utifrån er själva, att lyssna och inte avbryta den som talar, att poängen inte är att övertyga någon annan med era argument utan bara dela vad ni tänker, samt att ni i en runda kan "passa" och ge ordet till nästa person om ni vill fortsätta fundera eller tycker att ni har sagt allt ni kan komma på.

TA STÖD AV NEDANSTÅENDE FRÅGOR

✓ På samhällsnivå

- Vad upplever ni har varit centrala faktorer för att ett motstånd mot pornografi har vuxit fram?
- I texten ovan har olika former av motstånd beskrivits, vad tycker ni är mest betydelsefullt och gör mest skillnad?
- Hur viktig är en gräsrotsrörelse, ideella krafter där kvinnorörelsen haft en ledande roll, för att göra pornografi till en angelägen politisk fråga och en fråga för hela samhället?
- Vad anser ni är de viktigaste stegen till att avgörande samhälleliga förändringar ska kunna genomdrivas, i syfte att motverka och stoppa porrindustrins exploatering av människor, som framför allt är kvinnor?

✓ På individuell nivå

- Vad kan vi göra som individer för att bidra till en förändring?
 - på ett personligt plan
 - i familjen
 - bland vänner
 - på sin arbetsplats

ENGAGEMANG FÖR FÖRÄNDRING

Som ledare kan du som avslutning, om det behövs i relation till vad som framkommit under deras egna reflexioner, beskriva att det finns många olika sätt att engagera sig aktivt för att åstadkomma förändring. Förutom våra myndigheter som har formella uppdrag att arbeta för att motverka exploatering och våld, ge stöd åt våldsutsatta kvinnor, barn och män, samt på olika sätt förebygga att våld och exploatering uppstår; polis, socialtjänst, hälso- och sjukvården, kommuner o s v, finns det många organisationer som engagerar sig aktivt.

Exempel på organisationer som arbetar mot olika former av exploatering av människor i människohandel, prostitution och pornografi;

Talita

NOVA-huset

Frälsningsarmén

Real Stars

Exempel på organisationer eller som ger olika stödinsatser till kvinnor och unga tjejer som varit utsatta för olika former av våld och som även arbetar våldsförebyggande;

Unizon

ROKS

1000 Möjligheter

SNAF-Sexualundervisningen vi aldrig fick,

Exempel på organisationer som engagerar sig för jämställdhet och mot mäns våld mot kvinnor;

Sveriges Kvinnolobby

Exempel på organisationer som arbetar med barnrättsfrågor;

BRIS, ECPAT Sverige, Plan Sverige, Rädda Barnen, Rädda Barnens ungdomsförbund, Röda Korsets ungdomsförbund, Svenska Kyrkan, Svenska Kyrkans Unga, UNICEF Sverige.

Ett sätt att få utlopp för sitt engagemang är genom en profession, ett annat är genom att i någon form stödja eller gå med i en ideell organisation, ett tredje sätt är att själv, tillsammans med andra, utanför organiserade former bidra till förändring. Nedan ges några exempel på aktivism, aktiviteter som kan bidra till förändring i den fråga vi avhandlat i detta studiematerial, pornografins innehåll och skadeverkningar.

- Offentliga arrangemang; ex anordna en demonstration, opinionsyttring, manifestation konsert
- Engagera sig politiskt lokalt, regionalt, lokalt; ex. kontakta/skriva till politiker , lägga medborgarförslag, besöka nämndsammanträden
- Sprida kunskap genom att skriva insändare, debattartiklar som når ut i media/sociala media
- Skapa och genomföra en kampanj
- Starta en podcast
- Söka pengar och projektstöd

KÄLLOR;

Marjorie Agosin, red, Women Gender and Human Rights: A global perspective, 2001
Patricia Grimshaw, et al, red, Women's rights and human rights: International historical perspectives, 2001

Catherine McKinnon & Andrea Dworkin, Pornography and Civil Rights: A New Day for Womens' Equality, 1988)

Linn Kanter Pergament, "Den svenska synden, Om fri pornografi och kriminaliserad prostitution i 6 kap. brottsbalken", 2017

<http://www.kvinnofronten.nu/FmP/index.htm>

Skr. 2016/17:10, En nationell strategi för att förebygga mäns våld mot kvinnor, Makt, mål och myndighet

Melinda Tankard Reist & Abigail Bray (Ed.), Big Porn Inc, 2011

The Guardian, 24 Nov, 2017

<https://www.coe.int/en/web/cybercrime/-/france-digital-republic-law-sanctions-against-revenge-porn>

<https://endsexualexploitation.org>

Report on the Public Health effects of the ease of access and viewing of online violent and degrading sexually explicit material on children, women and men, 2017

CBC News, 24 Nov, 2016

<https://itstimewetalked.com/resources/in-the-picture/>

Australian Human Rights Commission, Inquiry into harm being done to Australian children through access to pornography on the Internet, 2016

News.Com.Au, 6 mars, 2020

Meghan Donevan, Syns man inte finns man inte - en inblick i den svenska porrindustrin, Talita, 2019

Kalla Fakta, Glamourmodellerna, 25 nov, 2019

<https://talita.se/>

www.reality-check.nu

<https://unizon.se/>

<https://sverigeskvinnolobby.se>

<https://1000mojligheter.se/>

Stockholm Stad, Budget 2018-2020

<https://porrfriarndom.se/>

<https://www.change.org/p/inför-åldersgräns-på-nätporr-med-tex-bankid>

<https://porrfriarndom.se/sifo-undersokning/>

Skolverket, 2015

LÄS MER/FÖRDJUPNINGSMATERIAL;

Gail Dines, Growing up in a Porn Culture, TED Talk

https://www.youtube.com/watch?v=_YpHNImNsx8

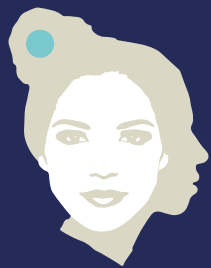
Gail Dines, Pornland, 2015

Robert Jensen, Getting Off: Pornography and the End of Masculinity, 2007

Melinda Tankard Reist & Abigail Bray (Ed.), Big Porn Inc, 2011

Studiematerialet – Porrens Verklighet

är producerat av RealityCheck,
ett initiativ av Talita i samarbete med NBV

TALITA

NYKTERHETSRÖRELSENS
BILDNINGSVERSAMHET

MED
STÖD
FRÅN

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN